

Dr. Esra KAŐAK

**ANONİM ŞİRKETLERDE
GENEL KURUL İLE YÖNETİM
KURULU ARASINDAKİ
YETKİ DAĞILIMINA İLİŞKİN
TEMEL ESASLAR**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ VE TEŞEKKÜR.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XXIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ANONİM ŞİRKETİN ORGANİZASYONU VE ORGANLAR ARASINDAKİ İLİŞKİYE TEMEL OLUŞTURAN TEORİ

§ 1. Anonim Şirketin Organizasyonu	8
I. Organ ve Tüzel Kişilik İlişkisi	8
II. Organ Kavramının Çeşitli Anlamları	11
A. Genel Olarak	11
B. Organizasyon Hukuku Bakımından Organlar	15
1. “Fonksiyon Süjesi” Olarak Organ.....	15
2. “Kurul” ve “Tek Kişi” İfadeleri Çelişki Oluşturur mu?. 20	
3. Temel Fonksiyonlar ve Organlara Taksimi.....	23
a. Genel Kurul.....	23
b. Yönetim Kurulu.....	25
C. Temsil Hukuku Bakımından Organlar.....	26

1. «Organ» ve «Temsilci» Ayrımı.....	27
a. Ayrımın Anlamı ve Önemi.....	27
b. Ayrıma Temel Oluşturan Teoriler.....	31
aa. Varsayım Teorisi.....	31
bb. Gerçeklik Teorisi.....	32
cc. Teorilerin Etkisi ve Bugünkü İşlevi.....	33
2. «Organ» ve «Yardımcı Kişi» Ayrımı.....	35
3. Organ Vasfını Haiz Kişi ve Kurullar.....	37
a. «Organ Kişi» Kavramı.....	37
b. Organ Kişiler.....	39
c. Kurul Organlar.....	42
aa. Yönetim Kurulu.....	42
bb. Genel Kurul.....	43
D. Sorumluluk Hukuku Bakımından Organlar.....	46
1. Ayrımın Anlamı ve Önemi.....	46
2. Sorumluluğun Kişisel Nitelikte Olması.....	47
3. Kapsama Giren Kişiler.....	48
E. Fonksiyonel Organ Kavramı.....	51
1. Fonksiyonel Organ Kavramının Anlam ve Amacı.....	51
2. Fonksiyonel Organ Kavramının Kapsamı.....	55
a. Şekli Organlar.....	56
b. Maddi Organ.....	57
c. Fiili Organ.....	60
aa. Amacı ve Uygulama Alanı.....	60
bb. Unsurları.....	61
d. Görünüşte Organ.....	67
§ 2. Genel Kurul ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Niteliği	73
I. İlişkiyi Açıklamaya Yarayan Teoriler.....	73
A. Liderlik Teorisi.....	74
B. Genel Kurula Üstünlük Tanıyan Teori.....	76
1. Mutlak Üstünlük Teorisi.....	77
2. Sınırlı Üstünlük Teorisi.....	80

C. Eşitlik Teorisi	83
1. Teorinin İçeriği.....	83
2. 1991 Tarihli İsviçre Anonim Şirketler Hukuku Revizyonu	87
3. Eşitlik Teorisi ile İlgili Muhtelif Düşünceler.....	89
a. Tanner.....	89
b. Dubs/Truffer.....	91
c. Marie-Therese Müller	91
d. Maizar.....	92
e. Diğer yazarlar	93
II. Eşitlik Teorisinin Gelişimi ve Yeterliği.....	94
A. Terminoloji Meselesi	94
B. Eşitlik Teorisinin Gelişen İçeriği	96
C. Eşitlik Teorisinin Yeterliği.....	102
III. Türk Hukukunda Tercih Edilen Teori.....	104
A. Mülga 865 Sayılı Kanun Dönemi.....	104
1. Kanuni Düzenlemeler	104
a. Genel Kurul.....	104
b. Yönetim Kurulu.....	106
2. Öğretideki Görüşler	109
a. Genel Kurula Üstünlük Tanıyan Görüşler	109
b. Eşitlik Teorisine Yakın Görünen Yazarlar.....	113
3. Değerlendirme	114
B. 6762 Sayılı Kanun Dönemi.....	115
1. Kanuni Düzenlemeler	116
a. Genel Kurul.....	116
b. Yönetim Kurulu.....	119
2. Öğretideki Görüşler	122
a. Genel Kurula Üstünlük Tanıyan Görüşler	122
b. Eşitlik Teorisine Yakın Görünen Yazarlar.....	125
c. Değerlendirme	128

C. 6102 Sayılı Kanun	130
1. Kanuni Düzenlemeler	130
a. Genel Kurul.....	130
b. Yönetim Kurulu.....	133
2. Öğretideki Görüşler	135
a. Pulaşlı'ya Ait Açıklamalar.....	135
b. Diğer Görüşler	137
3. Değerlendirme	140
a. Sistemi Kuran Düzenlemeler	140
b. Eşitlik Teorisinin Kabulü.....	142
c. Müdahale ve Delegasyona İlişkin Esaslar	143
d. Torba Yetki Hükümü: TTK m. 374.....	147
e. Genel Kurulun Yazılı Olmayan Yetkileri.....	148
f. Yorumu Muhtaç Kavramların Bulunması.....	148

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL İLE YÖNETİM KURULU ARASINDAKİ YETKİ KAYMALARI VE GENEL KURULUN YÖNETİM KURULU ÜZERİNDEKİ ETKİ İMKÂN LARI

§ 3. Yetki Kaymalarının Görünüş Biçimleri.....	154
I. Yetki Delegasyonu (Kompetenzdelegation)	155
II. Karar Delegasyonu (Beschlussdelegation)	157
III. Yetki Celbi (Kompetenzattraktion).....	159
IV. Ad Hoc Müdahale (Kompetenzusurpation)	162
§ 4. Yetki Kaymalarına İlişkin Temel İlkeler.....	163
I. Yönetim Kurulundan Genel Kurula Doğru Yetki Kaymaları .	163
A. Devredilemez ve Vazgeçilemez Yetki Alanı Bakımından..	164
1. «Devredilemezlik» ve «Vazgeçilemezlik» Kavramları	164

a.	«Devredilemezlik» Kavramı.....	165
b.	«Vazgeçilemezlik» Kavramı.....	168
2.	Devredilemez ve Vazgeçilemez Yetki Alanındaki Kaymalar	171
a.	Genel Kurula Delegasyon Yasağı.....	172
aa.	Yetki Delegasyonu Bakımından	172
bb.	Karar Delegasyonu Bakımından (Beschlussdelegation)	174
(1)	Karar Delegasyonunu Kabul Eden Görüş..	175
(2)	Karar Delegasyonunu Reddeden Görüş	176
(3)	Karar Delegasyonuna İlişkin Değerlendirme	178
(a)	Genel Olarak	178
(b)	İsviçre Borçlar Kanunu m. 811/1-b. 2.	180
(c)	APOK § 119 f. 2	182
(d)	1926 tarihli Lihtenştayn Kişiler ve Şirketler Kanunu m. 338/3.....	184
b.	Genel Kurulun Müdahalesi Yasağı	185
aa.	Yetki Celbi (Kompetenzattraktion) Bakımından	185
(1)	Alan Bazında Yetki Celbi Bakımından	185
(2)	İşlem Bazında Yetki Celbi	189
(a)	Genel Olarak	189
(b)	2007 Tarihli İsviçre Anonim Şirketler Hukuku Değişiklik Tasarısı m. 716b..	195
(c)	Türk Ticaret Kanunu m. 625/2 Düzenlemesi	197
(d)	Forstmoser'in Değerlendirmeleri	199
bb.	Ad hoc müdahale (Usurpation)	200
B.	Devri Mümkün Yönetim Yetkileri Bakımından.....	202
1.	Paralel Yetki Öğretisi.....	203
2.	Karar Delegasyonuna (Beschlussdelegation) İzin Veren Görüş	206
3.	Yetki Celbine İzin Veren Görüş.....	209
4.	Yönetim Kurulunu Tek Yetkili Kabul Eden Görüş.....	209

a. Delegasyon Bakımından	209
b. Müdahale Yetkisi Bakımından	214
5. Değerlendirme	215
a. Genel Olarak	215
b. Delegasyon Bakımından	217
aa. Yapısal Sebepler	217
bb. Genel Kurul Bakımından Delegasyon	
Şartlarının Sağlanamaması.....	219
(1) Delegasyonun Genel Kurula veya Pay	
Sahiplerine Yapılması Ayrımı.....	219
(2) Delegasyonun Şartları ve Sonuçları.....	221
cc. Pay Sahiplerinin Bağlılık Yükümlülüğü	223
dd. Pay Sahiplerinin TTK m. 553 vd. Hükümlerine	
Tâbi Olup Olmadığı	227
(1) Ön Açıklamalar	227
(2) Örnek Kanuni Düzenlemeler	229
(a) İsvBK m. 811'e İlişkin Öğreti Görüşü	229
(b) 2007 tarihli İsviçre Anonim Şirketler	
Hukuku Değişiklik Tasarısı m. 716b'ye	
İlişkin Öğreti Görüşü	231
(c) İsviçre Finansal Piyasalar Kanunu m.	
132/2	232
(3) Pay Sahiplerinin Maddi Organ Olarak	
Sorumluluğu.....	234
(4) Pay Sahiplerinin «Fiili Organ» Olarak	
Sorumluluğu.....	237
(a) Sonuç ve Öneriler	239
c. Müdahale Bakımından	241
aa. Yönetim Yetkileri Alanında	241
bb. TTK m. 374 Dolayısıyla Sahip Olunan Yetki	
Alanında.....	245
II. Genel Kuruldan Yönetim Kuruluna Yetki Kayması.....	247
III. İvedi Durumlarda Gerçekleşen Yetki Kaymaları	252
IV. Takdir Yetkisinin Bulunmadığı Haller	252
§ 5. Genel Kurulun Yazılı Olmayan Yetkileri	253

I. Alman Hukukundaki Uygulama.....	253
A. Holzmüller Kararı.....	254
B. Gelatine I ve Gelatine II Kararları	256
C. Macroton I ve Macroton II (Frosta) Kararları	258
II. Türk Hukuku Bakımından Değerlendirme.....	259
§ 6. Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üzerindeki Etki İmkânları	265
I. Yönetim Kurulunun Organizasyonu Bakımından Etki İmkânları.....	265
A. Yönetim Kurulunun Oluşumu Bakımından	265
B. Yönetim Kurulunun Çalışma Biçimi Bakımından	271
1. Delegasyon İmkânı Tanınması ve Bu İmkânın Sınırlandırılması	271
2. Yönetim Kurulu Karar Nisapları Bakımından Etki İmkânları.....	276
a. Toplantı Nisaplarının Ağırlaştırılabilmesi.....	276
b. Başkana Üstün Oy Tanınamayacağı	277
c. De Lege Feranda Çözümler.....	279
3. Çift İmza Kuralı Bakımından	280
C. Yönetim Kurulunun Yetki Alanına Giren Kararlar Bakımından.....	281
II. Genel Kurulun Sahip Olduğu Yetkiler Dolayısıyla Etki İmkânları.....	282
A. Genel Olarak	282
1. Genel Kurulun İştirakinin Gerekli Olması	282
2. Temsil Düzenine Olan Etkiler	283
a. Temsil Yetkisi-Temsil Kabiliyeti Ayrımı	283
b. Genel Kurulun Yetkilerinin Etkisi.....	284
aa. Genel Olarak	284
bb. Genel Kurulun Yetkisinde Olan İşlemler	286
cc. Genel Kurulun Katılımının Arandığı İşlemler	288
3. Yetkilere Genel Bakış	291

B. Birleşme Sözleşmesinin Onayı	292
1. Genel Kurulun Onay Yetkisi	292
2. Onay Yetkisinin Hukuki Niteliği-Hüküm ve Sonuçları.....	298
3. Birleşmenin Gerçekleşmesi	303
C. İşletme Konusunun Belirlenmesi	304
1. Genel Kurulun Yetkisinin Kapsamı.....	304
2. «İşletme Konusu»nun Temsil Düzenine Etkisi.....	308
3. İşletme Konusu Dışında Kalan İşlemlerin Hukuki Akibeti	312
a. Öğreti Görüşleri	313
b. Yetkisiz Temsil Hükümlerinin Uygulanması Gereği.....	314
4. İcazet Vermeye Yetkili Organ: “Genel Kurul”	318
5. İcazetin Verilmesine İlişkin Usul : “Esas Sözleşme Değişikliği”	318
D. Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirketle İşlem Yapması	321
1. Genel Esaslar	321
2. Genel Kurulun Onayı.....	327
a. Hükümün Kapsamı.....	327
aa. Şekli Kıstasların Öngörölmüş Olması.....	327
bb. Hükümün Genişletici ve Sınırlandırıcı Yoruma Tâbi Tutulması.....	330
b. Genel Kurul Onay Gerekliği	334
c. Onay Yetkisinin Yerindeligi	338
III. İstişari Oylama	340
A. Hukuki Niteliği	341
B. Konusu.....	343
C. Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğuna Etkisi	344
1. Öğreti Görüşleri.....	344
2. Değerlendirme	348
a. Sorumluk Davasında Davacılar	348

aa. Şirketin Dava Hakkı	348
bb. Pay Sahibi ve Alacaklıların Dava Hakkı	348
b. İstişari Oylamanın Dava Haklarına Etkisi	351
aa. Şirketin Dava Hakkına Etkisi.....	351
bb. Pay Sahipleri ve Alacaklıların Dava Hakkına Etkisi	357

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ATİPİK ŞİRKETLER VE KURUMSAL
YÖNETİM BAKIMINDAN GENEL KURUL
VE YÖNETİM KURULU ARASINDAKİ
YETKİ DAĞILIMI

§ 7. Anonim Şirketlerde Atipik Yapılanmalar Sorunu	364
I. İnceleme Yapılmasını Gerektiren Sebepler.....	364
II. Tipoloji Kuramı.....	366
A. Ön Açıklamalar	366
B. «Tipik Unsur» ve «Kavramsal Unsur» Ayırımı	370
1. «Tipik Unsur» ve «Kavramsal Unsur» Mefhumları.	371
2. Tipik ve Kavramsal Unsurların Niteliği	378
3. Anonim Şirketin Sermayeye Dayalı Yapısı.....	382
4. Şahsa Dayalı Yapılanma Olanakları.....	385
C. Türk Ticaret Kanununun Tipoloji Kuramı Bakımından İncelenmesi	387
1. Kanun Koyucunun Tipoloji Kuramına Bakışı.....	387
2. Şirketler Hukukunun Gerçeğini Dikkate Alma Çabası.....	388
3. “Anonim Şirketler Hukukunun Tekliği İlkesinin” Kabulü.....	391
III. Tipoloji Kuramının Kanunun Uygulanması Bakımından Anlamı	394

A. Organizasyon Özgürlüğünün Sınırlandırılması Bakımından Değerlendirme.....	395
B. Emredici ve Tamamlayıcı Hükümlerin Uygulanması Bakımından	401
1. Emredici Hükümlerin Uygulanması Bakımından	402
2. Tamamlayıcı Hükümler Bakımından	404
C. Varılan Sonuçlar	413
IV. Tıp Kuramı Çerçevesinde Küçük Pay Sahibi Çevresine Sahip Olan Anonim Şirketler ve Şirketler Topluluğu	414
A. Küçük Pay Sahibi Çevresine Sahip Olan Anonim Şirketler.....	414
B. Şirketler Topluluğu	421
1. Ön Açıklamalar	421
2. Topluluk İlişkinin Aktörleri	423
3. Değerlendirme	425
§ 8. Kurumsal Yönetim Perspektifinden Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki İlişki	426
I. Kurumsal Yönetime İlişkin Temel Esaslar	426
A. «Kurumsal Yönetim» Kavramı.....	426
B. Kurumsal Yönetimin Çeşitli Anlamları.....	429
1. «Yönetim Yapısı» Anlamında Kurumsal Yönetim	429
2. Kurumsal Yönetim Kodeksleri	430
3. Kurumsal Yönetim Yaklaşımı	432
C. Kurumsal Yönetimin Konusu.....	436
1. Dar Anlamda Kurumsal Yönetim	436
2. Geniş Anlamda Kurumsal Yönetim	439
II. Kurumsal Yönetimin Çıkış Noktası.....	440
A. Vekâlet Teorisi	440
1. Mülkiyet ve Tasarruf Yetkisinin Ayrılması.....	440
2. Yöneticilerin Kontrol Edilmesi Gereği.....	445
B. Kontrol Mekanizmaları	447

1. Dış Kontrol Mekanizmaları.....	447
2. İç Kontrol Mekanizmaları.....	449
a. Genel Olarak	449
b. Organlar Arası Yetki Dağılımı	450
(1) Fonksiyon Dağılımının Kontrol İşlevi.....	450
(2) Genel Kurul	453
(3) Yönetim Kurulu.....	454
c. Pay Sahipliği Hakları	455
(1) Katılma Hakları.....	456
(2) Koruyucu Haklar	458
III. Pay Sahipliği Statüsünün Güçlendirilmesi	459
A. Pay Sahiplerinin Pasifliği.....	459
B. Pay Sahiplerinin Pasifliğine Yol Açan Sebepler	462
1. «Homo economicus» Ön Kabulü.....	462
2. Fayda-Maliyet Analizi.....	463
3. «Bedava Binici Davranışı»	465
C. Aktif Pay Sahipliğinin Teşviki.....	466
1. Pay Sahipleri Konumunun Güçlendirilmesi	466
2. Genel Kurula ve Yönetim Kuruluna Tanınan Yetkiler.....	467
a. Genel Kurulun Yetkileri	468
b. Yönetim Kurulunun Yetkileri	469
3. Pay Sahipliği Hakları.....	470
a. Pay Sahipliği Haklarının İyileştirilmesi.....	470
b. «Pay Sahipleri Demokrasisi» Kavramı.....	471
c. Büyük Pay Sahibinin Etkisi	476
D. Kapalı Tıp Şirketler.....	479
IV. Türkiye’de Kurumsal Yönetim Yaklaşımı	483
A. Kurumsal Yönetim Düzeyi.....	483
B. Geniş Anlamda Kurumsal Yönetim Anlayışının Kabulü.....	485
C. Kontrol Mekanizmaları	487
1. Fonksiyon Dağılımı.....	487

a. Temel Yetki Düzeni	487
b. Genel Kurul.....	490
c. Yönetim Kurulu.....	492
2. Pay Sahiplerinin Güçlendirilmesi	493
a. Genel Kurulun Yetkileri Bakımından	494
aa. Yetkilerin Artırılması	494
bb. Yetkilerin Artırılmasının Sakıncaları	494
b. Katılma Hakları Bakımından	499
c. Koruyucu Haklar Bakımından	499
3. Büyük Pay Sahibinin Bulunduğu Şirketler.....	504
4. Yönetim Kurulunun Durumunun İyileştirilmesi	506
D. Kapalı şirketler.....	510
SONUÇ	513
KAYNAKÇA	523